

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Фінансів

(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)

“ ___ ” _____ 201__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування

Державні та муніципальні фінанси

(назва магістерської програми)

на тему: «**Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходної**

частини місцевих бюджетів»

(назва теми)

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету

Іщенко Юлія Михайлівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Д.Є.Н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова Ірина Семенівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ	7
1.1. Сутність місцевих податків, принципи оподаткування та види	7
1.2. Розвиток системи місцевого оподаткування	18
1.3. Організація стягнення місцевих податків і зборів в Україні	25
РОЗДІЛ 2. МІСЦЕВІ ПОДАТКИ І ЗБОРИ У ФОРМУВАННІ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ	38
2.1. Місцеві податки та збори як основне джерело власних доходів місцевих бюджетів України	38
2.2. Фактори впливу на обсяг надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів	54
2.3. Аналіз надходження місцевих податків та зборів до бюджету міста Одеси	63
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	68
3.1. Світовий досвід запровадження місцевих податків та зборів	68
3.2. Перспективні законодавчі зміни в оподаткуванні місцевими податками та зборами	77
3.3. Шляхи вдосконалення місцевого оподаткування в Україні	85
ВИСНОВОК	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	95
ДОДАТКИ	106

ВСТУП

Розвиток місцевого самоврядування визначений одним з найважливіших напрямів державної політики. Проте, розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування, яке відбулося протягом останніх років після прийняття Україною Європейської хартії, на жаль, не викликало адекватного збільшення обсягів фінансових ресурсів, що надходять у їх розпорядження. Незначними залишаються власні доходи і, зокрема, місцеві податки та збори, які згідно з положеннями хартії повинні стати основним джерелом фінансування місцевих органів влади. Тому необхідно створювати соціально-економічні умови, які дадуть можливість місцевим органам влади мати достатні кошти для виконання своїх функцій і повноважень.

В сучасних умовах важливого значення набуває питання використання місцевих бюджетів як найдієвішого інструменту управління економікою та основи фінансового забезпечення повноважень місцевих органів влади у процесі виконання конституційних зобов'язань. Побудова ефективної моделі розвитку економіки ринкового типу потребує підвищення ролі місцевих податків і зборів. Збільшення доходів місцевих бюджетів за рахунок розширення податкового поля є головним напрямом зміцнення фінансової автономії територій. Формування місцевих бюджетів є водночас і умовою, і результатом соціально-економічного розвитку територій. Мізерна частка власних доходів, зокрема місцевих податків і зборів, є свідченням низького рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. На відміну від України, у США за рахунок місцевих податків забезпечується 65% доходів місцевих бюджетів, у Великобританії – 36, Франції – 45, Японії – 33%. У зв'язку з цим актуальним є пошук форм і методів зміцнення фінансів місцевих органів влади в Україні. Побудова дієвої моделі економіки ринкового типу вимагає подальшого теоретичного обґрунтування та

практичного визначення місця і ролі місцевого оподаткування в економічній системі держави.

Теоретичні підходи до побудови механізму справляння місцевих податків і зборів, обґрунтування принципів оподаткування, визначення їх місця у системі доходів місцевих бюджетів досліджують, зокрема, такі вітчизняні вчені-економісти, як П.Д. Біленчук, В.П. Вишневський, І.С. Волохова, О.Д. Данілов, М.Я. Дем'яненко, Т.О. Єфименко, В.І. Кравченко, О.П. Кириленко, А.І. Крисоватий, П.А. Лайко, І.С. Луніна, А.А. Лукьянченко, В.І. Мельник, В.П. Сенчак, А.М. Соколовська, О.О. Сунцова, В.М. Суторміна, Л.Л. Тарангул, Л.Д. Тулуш, Д.Г. Черник, Л.М. Шаблиста та ін. В їх працях наведені рекомендації щодо забезпечення ефективності місцевого оподаткування, які значною мірою знаходять своє практичне застосування при реалізації податкової політики держави.

Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання регулювання місцевого оподаткування, яке, як правило, розглядається в аспекті податкової системи держави в цілому. Аналіз та систематизація накопиченого вітчизняного і зарубіжного досвіду щодо формування та раціонального використання місцевих податків і зборів набувають особливого значення в умовах проведення реформи щодо самоуправління місцевими фінансами. Актуальними є методологічні та методичні розробки аналізу макроекономічних процесів з метою ефективного регулювання системи оподаткування, її реструктуризації на користь місцевих податків і зборів через моделювання та прогнозування податкових надходжень як основної складової доходів місцевих бюджетів.

У зв'язку з викладеним вище: необхідні подальше наукове осмислення набутого вітчизняного та зарубіжного досвіду щодо становлення місцевого оподаткування, а також оцінка місця, ролі та перспектив розвитку місцевих податків і зборів у наповненні місцевих бюджетів, тому обрана тема магістерської роботи є дуже актуальною.

Метою дипломної роботи є дослідження теоретико-методичних засад

та розробка напрямів і практичних рекомендацій щодо вдосконалення місцевого оподаткування в умовах розширення фінансової автономії місцевого самоврядування.

Для досягнення поставленої мети в ході дослідження вирішувалась низка завдань, головними з яких є:

- розкрити етапи розвитку системи місцевого оподаткування в Україні;
- розглянути особливості справляння місцевих податків і зборів в Україні;
- проаналізувати динаміку надходжень місцевих податків та зборів у системі доходів місцевих бюджетів України;
- проаналізувати динаміку надходжень місцевих податків та зборів у системі доходів бюджету м. Одеси;
- розглянути зарубіжний досвід місцевого оподаткування;
- визначити законодавчі основи реформування місцевого оподаткування в Україні;
- визначити шляхи реформування місцевого оподаткування в Україні.

Об'єктом дослідження є економічні відносини між підприємствами і фізичними особами та державою, пов'язані зі сплатою місцевих податків і зборів.

Предметом дослідження є система місцевих податків і зборів, її формування та розвиток.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано наступні методи дослідження: аналізу та синтезу, абстрактного та логічного, індукції та дедукції, кореляційно-регресійний аналіз – при виявленні тісноти зв'язку між показниками обсягів ВВП та надходженнями місцевих податків та зборів, єдиного податку, графічні методи – при вивченні залежностей обсягу надходжень місцевих податків і зборів від факторів, що на нього впливають та інші.

Інформаційною базою дослідження слугували звітні дані Міністерства фінансів України, Держкомстату України, обласних управлінь статистики,

Державної податкової адміністрації України, науково-дослідних центрів та установ; законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють систему оподаткування в Україні; монографічні дослідження і статті вітчизняних та зарубіжних вчених; результати власних досліджень автора.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У I розділі були розглянуті етапи розвитку місцевого оподаткування і податкова система України на сучасному етапі, проаналізовані принципи місцевого оподаткування. Розглянута чанна система справляння місцевих податків та зборів.

У II розділі розкрита роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів, в тому числі бюджету м. Одеси.

У III розділі автором запропоновані конкретні шляхи розвитку місцевого оподаткування в Україні. Розглядаються необхідні законодавчі зміни з питань місцевого оподаткування.

Публікації та апробація результатів дослідження. Результати дослідження були апробовані на Студентській науково-практичній конференції «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», проведеної 20-14 листопада 2017 року. Доповідь здійснена на тему: «Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходної частини місцевих бюджетів».

ВИСНОВОК

Процес зміщення ряду управлінських функцій від органів центральної влади до місцевої є необхідним і неминучим. Органи місцевого самоврядування, виходячи з аналізу ситуації, що склалася в регіоні, повинні приймати рішення, пов'язані з розвитком соціальної бази, системи охорони здоров'я, освіти, вдосконалення виробничої інфраструктури. Природно, це вимагає науково обґрунтованої бюджетної політики країни і корінного поліпшення системи місцевого оподаткування.

В зв'язку з цим нами були розглянуті соціально-економічна природа податків, їх функції і значення у формуванні доходів бюджету. Також вивчено суть і значення місцевих податків і зборів, їх види. На прикладі бюджету м. Одеси проаналізована роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевого бюджету.

Встановлено, що основним джерелом що забезпечує мобілізацію доходів місцевих бюджетів є податкові надходження, у структурі яких особливе місце посідають місцеві податки та збори. Було встановлено, що включення плати за землю до складу місцевих доходів та зборів та зміни у податковому законодавстві у кінці 2014 року призвело до збільшення питомої ваги цієї групи податків у структурі доходів місцевого бюджету. Проведений аналіз тенденцій зміни обсягів надходжень місцевих податків та зборів до місцевих бюджетів дозволив виявити ряд позитивних тенденцій щодо розширення фінансової автономії та незалежності місцевого самоврядування.

Узагальнений зарубіжний досвід стягнення місцевих податків і зборів і визначені шляхи його вдосконалення в Україні. Враховуючи вищевикладене, нами розроблені наступні рекомендації і пропозиції:

- розширити перелік місцевих податків і зборів, вказавши при цьому їх граничні розміри, а також повноваження органів місцевого самоврядування з їх введення;

- впровадити збір за видачу дозволів на будівництво. Цей платіж не має стати новим для юридичних та фізичних осіб, які приймають рішення про будівництво;

- значно розшири базу оподаткування транспортного податку, він став би стабільним власним джерелом фінансування для ремонтних робіт, утримання та будівництва автомобільних доріг;

- важливим інструментом раціонального використання та охорони природних ресурсів повинна стати система платежів за їх освоєння, деградацію і забруднення в рамках місцевого оподаткування, яка дасть змогу місцевим органам влади визначати найбільш пріоритетні заходи щодо покращання екологічної ситуації на місцях;

- запропоновано поширити практику самооподаткування як форми платежів, що впроваджують органи місцевого самоврядування на основі місцевого референдуму, або загальних зборів мешканців територіальних громад. Слід розробити алгоритм цієї форми мобілізації фінансових ресурсів, а також визначити напрями використання платежів із самооподаткування на фінансування заходів із благоустрою та соціально-культурного розвитку населених пунктів;

- розширення переліку місцевих податків і зборів також може відбуватися за рахунок таких податків: на вивіз і утилізацію сміття, на благоустрій територій, на озеленення і освітлення, на освіту, на охорону здоров'я і інші.;

- з метою збільшення надходжень з податку на нерухоме майно доцільно вжити невідкладних заходів щодо формування єдиного реєстру

об'єктів нерухомості, а також дозволити Державній фіскальній службі оподатковувати нерухоме майно за поданими е-деклараціями чиновників;

– встановити єдині стабільні на довгостроковій основі нормативи відрахувань від податку на прибуток до місцевих бюджетів, що дозволить сформувати фонд оновлення виробничих фондів даної території;

З метою удосконалення оподаткування єдиним податком ми пропонуємо здійснити наступні заходи:

- 1) поглибити диференцію суб'єктів підприємницької діяльності за складністю ведення бізнесу та, відповідно, за обсягами доходів на окремі категорії;
- 2) щорічно проводити індексацію грошової оцінки землі з метою оподаткування єдиним податком платників 4 групи;
- 3) встановлення розміру мінімальної заробітної плати, що реально відображає прожитковий мінімум громадян;
- 4) підвищити відповідальність суб'єктів малого підприємництва у разі порушення ними норм, які визначають порядок застосування спрощеної системи оподаткування;
- 5) змінити перелік податків і зборів (обов'язкових платежів), які входять до складу єдиного податку, зокрема, вилучити з його складу ресурсних платежів та плати за землю, а також включити до складу єдиного податку ринкового збору, що як місцевий має бути відновлений.

На наш погляд розроблені рекомендації і пропозиції сприятимуть розвитку місцевого оподаткування в Україні, наповнять місцеві бюджети, нададуть більшої фінансової автономії органам місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алехин Э. В. Государственные и муниципальные финансы [Электронный ресурс]: учебник для вузов / Э. В. Алехин; Пензенский государственный университет. – Режим доступа: <http://www.twirpx.com>.
2. Андрущенко В. Л. Міжбюджетні відносини в Україні і міжнародний досвід [Текст] / В. Л. Андрущенко // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). – 2013. – Вип. 2. – С. 5 – 10.
3. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси [Текст]: навчальний посібник; вид. 2-ге, доп. і перероб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик; за заг. ред Базилевича В. Д. – К.: Атіка, 2004. – 368 с.
4. Бардовский В. П., Рудакова О. В., Самородова Е. М. Экономика [Текст]: ученик / В. П. Бардовский, О. В. Рудакова, Е. М. Самородова. – М.: ИД Форум; ИНФРА-М, 2011. – 672 с.
5. Барецький В. І. Зміцнення фінансової автономії місцевої влади і самоврядування [Текст] / В. І. Барецький. // Фінанси України. – 2005. – №1. – С. 65 – 69.
6. Бикадорова Н. О. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування / Н. О. Бикадорова // Економічний вісник Донбасу [Текст]. – 2010. – № 2(20). – С. 145 – 151.
7. Близнюк О. С., Губерська Н. Л., Музика О. А., Усенко Р. А. Місцеві фінанси в Україні: Правове регулювання [Текст]: навчальний посібник / О. С. Близнюк [та ін.]. – К.: Дакор, КНТ, 2007. – 316 с.
8. Бондарук Т. Г. Місцеве самоврядування та місцеві фінанси в умовах адміністративного реформування/ / Таїсія Григорівна Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 5(119). – С. 162 – 169.
9. Бондарук Т. Г. Місцеві податки та збори в Україні: суперечності та перспективи розвитку / Т.Г. Бондарук, І. О. Мельничук // Бухгалтерський

облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. Збірник наукових праць. – К. : Типографія «Інтердрук», 2014. – С. 17 – 24.

10. Бондарук Т. Г. Становлення інституту місцевих фінансів. / Т.Г. Бондарук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – Вип. 5 (120). – С. 208 – 213.

11. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України [Текст]: монографія. / за ред. К. В. Павлюк. – К.: НДФІ. – 2006. – 584 с.

12. Бюджетний кодекс України [Текст]: від 21 червня 2001 року, № 2542-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50 – 51, ст. 572.

13. Взаємодія місцевих органів виконавчої та представницької влади в реалізації бюджетних відносин [Електронний ресурс]. Автореф. дис... к-та наук з держ. упр-я: 25.00.04 / О. М. Ніколаєва; Дон. держ. ун-т упр-я. – Донецьк, 2005. – Режим доступу: http://dysertaciya.org.ua/disertaciya_1_228.html.

14. Венгер В. В. Фінанси [Текст]: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. В. Венгер. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.

15. Волохова І. С. Використання міжнародних стандартів організації фінансового забезпечення місцевого самоврядування в Україні / І. С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип.23 /ОДЕУ. – Одеса: ОДЕУ, 2006. – С. 62 – 68.

16. Волохова І. С. До питання про доходи місцевих бюджетів / І. С. Волохова // Науковий вісник – Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2006. – № 10(30). – С. 23 – 32.

17. Волохова І. С. Історичні аспекти теорії та практики місцевих фінансів / І. С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 1(44) /ОНЕУ. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – С. 289 – 296.

18. Волохова І. С. Історичні процеси формування міжбюджетних відносин / І. С. Волохова // Науковий вісник – Одеський державний

економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2008. – № 1(57). – С. 14 – 24.

19. Волохова І. С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку [Монографія] / І. С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2010. – 234 с.

20. Волохова І. С. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / І. С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип.26 /ОДЕУ. – Одеса: ОДЕУ, 2007. – С. 64 – 70.

21. Волохова І. С. Місцеве самоврядування та його фінансова основа в умовах децентралізації / І. С. Волохова //Теорія і практика сучасної економіки: Матеріали XII міжнародної науково-практичної конференції: 5-7 жовтня 2011 року. / Відповідальний редактор Хомяков В.І. – Черкаси: ЧДТУ, 2011. – С. 32 – 34.

22. Волохова І. С. Місцеве самоврядування та місцеві фінанси в Україні (на прикладі фінансування галузі освіти) / І. С. Волохова // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки / Донецький економіко-гуманітарний інститут МОНМС України; Інститут економіки промисловості НАН України. – Донецьк: ДЕГІ, 2011. – Вип.1 (34). – С. 214 – 218 .

23. Волохова І. С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [Монографія] / І. С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.

24. Волохова І. С. Необхідність проведення фінансової децентралізації: економічна ефективність / І. С. Волохова // Економіка та держава. – 2013. – №5. – С. 22 – 25.

25. Волохова І. С. Принципи побудови територіальних фінансів в умовах децентралізації / І. С. Волохова // Сучасні проблеми економіки і менеджменту: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: 10-12 листопада 2011 року. – Львів: Львівська політехніка, 2011. – С. 594 – 595.

26. Волохова І. С. Проблеми диверсифікації дохідних джерел територіальних бюджетів / І. С. Волохова // Економіст. – 2013. – № 4. – С. 17 – 20.

27. Волохова І. С. Податкова децентралізація та методологія визначення її ступеня / І. С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 3(46) ч. 2 / ОНЕУ. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – С. 144 – 150.

28. Волохова І. С. Проблеми створення власної фінансової бази органів місцевого самоврядування / І. С. Волохова // Науковий вісник – Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2006. – № 12(32). – С. 3 – 15.

29. Волохова И. С. Проблемы поиска и диверсификации доходных источников местных бюджетов Украины / И. С. Волохова // Новый Университет. Йошкар-Ола: 2014. – № 2. – С. 66 – 73.

30. Волохова І. С. Реалізація специфічних принципів у місцевому оподаткуванні (на прикладі майнового оподаткування) / І. С. Волохова // Економіка та держава. – 2013. – № 10. – С. 19 – 22.

31. Волохова І. С. Становлення та розвиток місцевого самоврядування в світовій практиці / І. С. Волохова // Науковий вісник – Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2007. – № 16(53). – С. 73 – 83.

32. Волохова І. С. Фінансова децентралізація, її недоліки та переваги / І. С. Волохова // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки / Донецький економіко-гуманітарний інститут МОНМС України; Інститут економіки промисловості НАН України. – Донецьк: ДЕГІ, 2011. – Вип.3 (36). – С. 281 – 285.

33. Волохова І. С. Шляхи наповнення місцевих бюджетів: оподаткування доходів / І. С. Волохова // Економіст. – 2013. – № 7. – С. 26 – 29.

34. Всесвітня Декларація місцевого самоврядування від 26 вересня 1985 року // Місцеве самоврядування. – 1997. - № 1-2. - С. 95-97.
35. Гавриленко Н.В. Податкова система. Навчальний посібник / Н.В.Гавриленко. – Львів: Новий світ, 2007 – 328 с.
36. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія навч. посіб. [Текст] / С. Д. Гелей, С. М. Рутар. — 7-ме вид., перероб. і доп. — К.: Знання, 2008. – 415 с.
37. Государственные и муниципальные финансы [Текст]: Учебник. – Изд. 2-е, доп. и перераб.; под общ. ред. И. Д. Мацкуляка. – М.: Изд-во РАГС, 2007. – 640 с.
38. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів [Текст]: монографія / [Луніна І. О., Кириленко О. П., Лучка А. В. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. – К., 2010. – 320 с.
39. Длугопольський О. В. Теорія економіки державного сектора [Текст]: навчальний посібник / О. В. Длугопольський. – К.: «ВД «Професіонал», 2007. – 592 с.
40. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року, підписана від імені України 6 листопада 1996 року в м. Страсбурзі [Текст], ратифікована Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування» від 15 липня 1997 року № 452/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – N 38. – ст.249.
41. Єфремова І. І. Місцеві бюджети та бюджети місцевого самоврядування: проблеми правового визначення [Текст] / І. І. Єфремова // Форум права. – 2009. – № 1. – С. 157 – 161.
42. Звіти про виконання державного та місцевих бюджетів України / Державна казначейська служба України [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/>
43. Ібатулліна А.В. Динаміка та структура надходжень податків і зборів до місцевих бюджетів / А.В. Ібатулліна // Економіка АПК. – 2006. – №2. – С. 72-79.

44. Ібатулліна А.В. Автономність місцевого оподаткування / А.В. Ібатулліна // Вісник аграрної науки. – 2009. - № 9. – С.81-82.
45. Карлін М. І. Фінанси України та сусідніх держав [Текст]: Навч. посіб. / М. І. Карлін. – К.: Знання, 2007. – 589 с.
46. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) [Текст] / О. П. Кириленко. – К.: НІОС, 2000. – 384 с.
47. Клець Л. Є. Місцеві фінанси [Текст]: термінол. словник / Л. Є. Клець, М. Б. Тристан; Донбаська держ. машинобудівна академія. – Краматорськ: ДДМА, 2007. – 223 с.
48. Конституція (Основний Закон) України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [із змінами і доповненнями, внесеними законом України від 8 грудня 2004 року, № 2222–IV] [Текст]. – Київ: Атіка, 2006. – 46 с.
49. Кудряшов В. П. Курс фінансів [Текст]: навч. посіб. / В. П. Кудряшов. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
50. Лаврів М. Місцеві податки і збори як атрибут фінансової автономії органів місцевого самоврядування [Текст]. / М. Лаврів. // Регіональна економіка. – 2003. – №3. – С. 197 – 207.
51. Лондар С. Л. Фінанси [Електронний ресурс]: навчальний посібник для студ. вищих навч. закладів / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 384 с. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/10561127/finansii/funktsiyi_finansiv.
52. Місцеве оподаткування в умовах демократичних перетворень [Текст]: автореф. дис... канд. екон. наук / В. В. Письменний; Терноп. нац. екон. ун-т. – Т., 2008. – 20 с.
53. Місцеві фінанси [Текст]: Підручник / За ред. О. П. Кириленко. – К.: Знання, 2006. – 677 с.
54. Міста та райони Одеської області у 2013 році [Текст]: статистичний збірник / за ред. Т. В. Копилової / Головне управління статистики в Одеській області. – Одеса: Астропринт, 2014. – 278 с.

55. Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ [Текст]: монографія / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2011. – 380 с.

56. Моргос П. Процес децентралізації: деякі основні концепції розподілу повноважень між державним, регіональним та місцевим рівнями влади [Електронний ресурс] / П. Моргос. – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2006/5-6/20060513.html>.

57. Нехайчук Д. В. Формування механізму фінансового забезпечення сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика [Текст]: монографія. / Д. В. Нехайчук. – Сімферополь: Тарпан. – 2011. – 475 с.

58. Петренко О. С. Проблеми децентралізації в умовах реформування публічного управління України [Електронний ресурс] / О. С. Петренко // Публічне адміністрування: теорія та практика [електрон. збірник наук. праць]. – №1 (3). – 2010. – Режим доступу: <http://www.dbuara.dp.ua/zbirnik/2010-01/10pospuu.pdf>.

59. Пелехатий А. О. Розвиток сільських територіальних громад крізь призму концепції бюджетного федералізму [Текст] / А. О. Пелехатий // Наука й економіка: Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – 2012. – Випуск 4 (28), Том 1. – С. 9 – 13.

60. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України: Проект Закону України від 15.09.2014 р. № 5078 [Електронний ресурс]. – Режим доступу :http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52179.

61. Про внесення змін до Податкового кодексу та деяких інших Законів України (щодо податкової реформи): Проект Закону України від 15.09.2014 р. № 5079 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JG3X300I.html.

62. Про місцеве самоврядування в Україні [Текст]: Закон України від 21 травня 1997 року, № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – Ст. 170.

63. Про місцеві державні адміністрації [Текст]: Закон України від 9 квітня 1999 року, № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1999. – № 20-21. – Ст. 190.

64. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

65. Розвиток міжбюджетних відносин в Україні / І. С. Волохова // Бюджетна система України: проблемні питання: [колект. моногр.] / За заг. ред. В. Г. Баранової. – Одеса: ВОИ СОІУ «Атлант», 2013. – С. 181 – 230.

66. Розвиток місцевого оподаткування в Україні [Текст]: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / А. В. Ібатулліна; Ін-т аграр. економіки УААН. – К., 2009. – 19 с.

67. Сазонець І. Л., Гринько Т. В., Придатко Г. Ю. Управління місцевими фінансами [Текст]: навч. посібник / І. Л. Сазонець [та ін.]. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 264 с.

68. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні [Текст] / Т. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 324 – 330.

69. Сінченко В. Децентралізація і демократизація в Україні [Електронний ресурс] / В. Сінченко. – Режим доступу: <http://narodna.uz.ua/publish.php?id=240>.

70. Смірнова Т., Ільчук П., Вівчар О., Віблій П. Напрями формування та використання доходів місцевих бюджетів [Електронний ресурс] / Т. Смірнова [та ін.] // Схід. – № 2 (102). – 2010. – Режим доступу: www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=63025.

71. Статистичні дані / Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)

72. Статистичні дані / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http:// http://www.minfin.gov.ua/](http://www.minfin.gov.ua/)
73. Сунцова О. О. Місцеві фінанси [Текст]: навч. посіб. / О. О. Сунцова – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
74. Тарангул Л. Л. Оподаткування та регіональний розвиток (теорія і практика) [Текст]: монографія. / Л. Л. Тарангул. – Ірпінь: Академія ДПС України. – 2003. – 286 с.
75. Тарасенко М. В. Фінанси [Текст]: навчальний посібник / М. В. Тарасенко. – Одеса: Пальміра, 2008. – 320 с.
76. Теорія фінансів [Текст]: підручник / П. І. Юхименко [та ін.]; заг. ред. В. М. Федосов, С. І. Юрій. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
77. Тігіпко С. Л. Україна: Проект розвитку [Текст] / С. Л. Тігіпко – К.: «Саміт-книга», 2009. – 168 с.
78. Фінанси: курс для фінансистів [Текст]: навч. посібник / В. І. Оспіщев [та ін.]. – К. : Знання, 2008. – 567 с.
79. Фінанси [Текст]: підручник / За ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
80. Финансово-экономические проблемы муниципальных образований [Текст]: науч. издание / [под. Ред. Н. Г. Сычева и К. И. Таксира]. – М.: Финансы и статистика. – 2002. – 704 с.
81. Формування місцевих бюджетів області у механізмі бюджетного регулювання [Текст]. Автореф. дис... к-та екон. наук: 08.04.01 / Л. П. Максимова; Наук.-досл. фін. ін-т при Мін. фін.-в. Укр. — К., 2005. — 20 с.
82. Харитончук М. Теорія та практика процесу демократизації суспільних відносин (Критичний аналіз сучасних концепцій) [Текст] / М. Харитончук. – К. : Ін-т політ. та етнонаціональних досліджень НАНУ, 2000. – 247 с.
83. Хоруженко О. Становлення регіонального самоврядування в Україні в контексті європейської інтеграції [Електронний ресурс] /

О. Хоруженко. – Режим доступу:
http://dialogs.org.ua/print.php?part=issue&m_id=11843.

84. Чеберенко О. В. Бюджетний унітаризм: деякі теоретичні аспекти [Текст] / О.В. Чеберенко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2005. – №80. – С. 42 – 46.

85. Циммерманн Х. Муниципальные финансы [Текст]: учебник. / Хорст Циммерманн / [пер. с нем.]. – М.: Изд-во «Дело и Сервис». – 2003. – 352 с.

86. Чернявский А., Вартапетов К. Бюджетная децентрализация в странах с переходной экономикой [Текст] / А. Чернявский, К. Вартапетов // Вопросы экономики. – 2004. – №11. – С. 126 – 141.

87. Чернявський А. П. Местное самоуправление Украины в контексте Европейской Хартии о местном самоуправлении [Текст] / А. П. Чернявський // Розвиток фінансової системи України в умовах ринкових трансформацій: Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції вчених, викладачів та практичних працівників, 14-15 жовтня 2004 р. – Вінниця: «Ландо ЛТД», 2004 – С. 13 – 19.

88. Чікіта І. Б. Місцеві бюджети в умовах демократизації суспільства [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / І. Б. Чікіта; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. – К., 2010. – 20 с.

89. Швецов А. Н. Экономические ресурсы муниципального развития: финансы, имущество, земля [Текст] / А. Н. Швецов. – Изд. 3-е, испр. и существ. доп. – М.: Едиториал УРСС. – 2004. – 224 с.

90. Экономика общественного сектора [Текст]: учебник / Под ред. П. В. Савченко, И. А. Погосова, Е. Н. Жильцова. – М.: ИНФРА-М, 2010. – 763 с.

91. Экономическая теория [Текст]: учебник для бакалавров / под ред. Е. Н. Лобачевой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Издательство Юрайт, 2012. – 516 с.

92. Экономическая теория [Текст]: учебник / под ред. И. П. Николаевой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2008. – 527 с.